

adoption of laws, and therefore the idea of metaphysical unity of the community was questioned.

The *Iovem imperium* construct can explain both the phenomenon of Roman self-government and “sacred right” of the Roman community to rule the world. *Pax Romana* was conceived as an expression of Roman power (*imperium*), the borders of the Roman Republic were perceived as the borders of the civilized world. Forms of government were subordinated to the general concept of the Roman idea, and when for its implementation in the new historical conditions required concentration of the supreme power in one hand, the Romans readily agreed to it, seeing in the world empire higher incarnation of the republic as a common cause of its citizens.

Keywords: *auspices, imperium, Pax Romana, Iovem imperium, sacred community, Roman civilization, pomerium.*

УДК 341.231.14

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-1-27-32

Завгородня Ю. С.©

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ

Наголошено на необхідності пізнання прав дитини через зобов'язання держави. Звернуто увагу на відсутність у межах вітчизняної правової доктрини комплексних досліджень прав дитини через парадигму західної правової культури. По-перше, держава зобов'язана поважати права дитини. Цей обов'язок зумовлює для держави утримання від порушення прав дитини. Зазначено, що повага прав дитини пов'язана з їх визнанням. По-друге, держава зобов'язана захищати права дитини. Цей обов'язок зумовлює для держави необхідність захисту прав дитини від порушення з боку третіх осіб, а також притягати до відповідальності осіб, які порушують права дитини. По-третє, держава зобов'язана забезпечити реалізацію прав дитини. Цей обов'язок зумовлює для держави необхідність вживання активних дій для сприяння дітям у реалізації їх прав. Зроблено висновки, що наявний на сьогодні в Україні механізм захисту та забезпечення прав дитини потребує суттєвого удосконалення.

Ключові слова: *обов'язок забезпечення прав дитини, обов'язок захищати права дитини, обов'язок поважати права дитини, людські права, права дитини.*

Постановка проблеми. Забезпечення людських прав, починаючи з другої половини ХХ століття, є тим питанням, що перманентно перебуває в центрі уваги науковців як вітчизняних, так і зарубіжних. Водночас слід зазначити, що лише останні десять років у межах вітчизняного правознавства людські права почали пізнаватися через призму їх фундаментальності, природного та невід'ємного характеру, зв'язку з обов'язками держави. Адже до цього часу вони сприймалися як ті можливості, що надаються державою, через закріплення їх у текстах нормативно-правових актів. За такого підходу поза інтенцією науковців перебували права дитини, особливо якщо врахувати, що діти не сприймалися як повноправні члени суспільства. Про їхні інтереси можна було дізнатися чи не виключно через думку їхніх законних представників. Однак дитина є таким самим членом соціуму, як і повнолітні особи, що зумовлює необхідність переосмислення парадигми розуміння прав дитини, зокрема у контексті їх сприйняття саме як людських прав.

До цього слід додати, що людські права (а відповідно і права дитини) переважно розглядалися через їх взаємозв'язок з обов'язками людини, що суттєво спотворювало природу людських прав (хоча цілком відповідало радянській доктрині юриспруденції), заперечувало іманентну їм природність та невідчужуваність. У європейській правовій культурі адресатом людських прав є держава. Саме на державу покладається обов'язок їх забезпечення. Саме держава є відповідальною перед людиною за імплементацію люд-

© Завгородня Ю.С., 2020
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9257-7269>
k_tidp@dduvs.in.ua

ських прав. Доречно зауважити, що саме ця парадигма сприйняття людських прав закріплена і в Конституції України: «Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [1]. Зазначене явище отримало назву вертикального аспекту людських прав (водночас ми не заперечуємо горизонтальний ефект дії людських прав).

Отже, доцільним є висвітлення обов'язків держави щодо реалізації прав дитини через призму європейської парадигми людських прав.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання прав дитини не залишається поза увагою вітчизняних науковців. Наприклад, слід загадати таких, як Буров Ю. О., Єфімов М. М., Корнієнко М. В., Крестовська Н. М., Лук'янчиков Є. Д., Ортинська Н. В., Семигіна Т. В., Синегубов О. С., Трестер Ю. О., Шульц О. А. та ін.

Однак зазначені автори розглядають права дитини переважно у контексті усталеного радянського розуміння прав людини: через призму права людини – обов'язки людини. Зокрема, Крестовська Н. М., означивши своє дослідження як «Сучасне розуміння прав дитини», цілком правильно вказує, що серед принципів інтерпретації прав дитини в сучасних умовах має бути автономія особистості дитини, що зумовлює розгляд дитини як повноправної людини, а не як власності батьків чи держави, не як «дорослого у мініатюрі»; визнання пріоритету інтересів дитини [2, с. 411]. Однак водночас, на думку автора, слід також визнати принцип відмінності між природними, юридичними і реальними правами. З такою тезою автора не можна погодитись, зважаючи на таке: соціальними нормами є тільки ті, які втілюються в поведінці суб'єктів, якщо якесь правило існує лише де-юре, воно не визнається соціальною нормою (а правові норми є нормами соціальними). Для радянської юриспруденції властивим було закріплювати у нормативно-правових актах гасла, від яких суттєво відрізнялась реальність (такий стан зберігається і донині в окремих державах пострадянського простору). У межах західної правової культури такий стан не видається можливим: просто не можна уявити, як можна закріпити у законодавстві певні зобов'язання і їх не виконувати. Якщо держава не має наміру виконувати передбачені міжнародним договором зобов'язання, то вона не підписує цей договір (або робить застереження щодо окремих положень такого договору, які не буде виконувати, якщо це допускається таким договором). Якщо є права людини чи права дитини, то є обов'язок держави їх реалізувати. Людські права (відповідно і права дитини) мають пріоритет перед позитивним правом. Вони завжди є реальними, навіть якщо не зафіксовані у прескриптивному тексті. Зокрема, ст. 22 Конституції України передбачає, що людські права, закріплені у Конституції, не є вичерпними.

Подібний підхід до розуміння прав дитини викладено і в докторській дисертації Ортинської Н. В. «Правовий статус неповнолітніх: теоретико-правове дослідження» [3].

Саме на існування прав, встановлених державою, наголошує Симоненко Т. (хоча при цьому дещо змішує природний характер людських прав та їх поділ на позитивні та негативні, розуміючи під позитивними правами ті, які встановлені державою) [4, с. 191].

Тому пізнання прав дитини (як і людських прав) через призму нормативістського розуміння права стало причиною відсутності системних досліджень цієї проблематики в аспекті західної правової культури через обов'язки держави, що є додатковим чинником актуальності обраної теми.

Метою статті є висвітлення прав дитини через зобов'язання держави: визнавати, захищати й забезпечувати права дитини.

Виклад основного матеріалу. Класичним можна вважати підхід, за якого зобов'язання держави у царині людських прав (а відповідно і прав дитини) передбачають три складові.

По-перше, держава зобов'язана поважати права дитини. Цей обов'язок зумовлює для держави утримання від порушення прав дитини. «Поважати честь, гідність і права людей – завдання, що постійно стоїть перед політичною владою, поліцією, органами правосуддя, системою охорони здоров'я, пенітенціарною системою, тобто перед будь-якими органами державної влади» [5, с. 10–11].

Крім того, варто також наголосити, що повага прав дитини пов'язана з їх визнанням, бо без визнання державою свого обов'язку поважати права дитини, діяльність орга-

нів публічної влади не буде спрямована на забезпечення і захист прав дитини, а законодавство такої держави не буде містити приписів про права дитини (права існують там, де держава виконує свої зобов'язання щодо їх реалізації. Черговий раз наголосимо, що права є вимогою саме до держави). При цьому, звісно, що така держава не може бути визнана правовою, демократичною; державно-правовий режим у такій державі може бути охарактеризований як авторитарний або тоталітарний.

На визнання прав дитини може вказувати підписання державою відповідних міжнародних договорів, прийняття законодавства. У цьому аспекті варто зазначити: 20 листопада 1989 року була прийнята Конвенція про права дитини, у преамбулі якої закріплено таке положення: «держави-учасниці поважають і забезпечують всі права, передбачені цією Конвенцією...» [6]. Україна ратифікувала зазначену Конвенцію 27 лютого 1991 року.

У ст. 24 Конституції України зазначається про матеріальну й моральну підтримку дитинства; у ст. 51 – про охорону державою дитинства [1]. А в преамбулі Закону України «Про охорону дитинства» зазначається, що охорона дитинства є «стратегічний загальнонаціональний пріоритет, що має важливе значення для забезпечення національної безпеки України, ефективності внутрішньої політики держави» [7].

Важливою у цьому контексті є й різнобічна просвітницька робота, спрямована на формування ідеології, відповідно до якої права дитини мають належно сприйматися усіма членами соціуму.

По-друге, держава зобов'язана захищати права дитини. Цей обов'язок зумовлює для держави необхідність захисту прав дитини від порушення з боку третіх осіб, а також притягати до відповідальності осіб, які порушують права дитини. І дотепер дотримання прав дитини є в центрі уваги Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Зокрема, за інформацією на офіційному сайті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, зазначається про те, що «у структурі Секретаріату Уповноваженого створено відповідний структурний підрозділ з питань дотримання прав дитини, до повноважень якого віднесені питання щодо моніторингу стану дотримання в Україні прав дитини, виконання Україною міжнародних зобов'язань у цій сфері та підготовка пропозицій Уповноваженому з прав людини щодо вжиття актів реагування з метою запобігання порушенням прав дитини або сприяння їх поновленню» [8].

Зазначимо, що у 2011 році було запроваджено інститут Уповноваженого Президента України з прав дитини, який відповідно до Указу Президента України від 11 серпня 2011 року № 811 «Питання Уповноваженого Президента України з прав дитини» «забезпечує здійснення Президентом України конституційних повноважень щодо забезпечення додержання конституційних прав дитини, виконання Україною міжнародних зобов'язань у цій сфері» [9].

Нещодавно Кабінетом Міністрів України впроваджено ще одну інституцію – освітнього омбудсмена (згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 р. № 491 «Деякі питання освітнього омбудсмена») [4]. «Освітній омбудсмен є посадовою особою, на яку Кабінетом Міністрів України покладається виконання завдань із захисту прав у сфері освіти» [10] – зазначається у п. 1 цієї Постанови. І хоча повноваження освітнього омбудсмена виходять за межі дотримання прав дитини, можна стверджувати, що саме права дітей у сфері освіти є важливою частиною цих повноважень. Особливо зважаючи на той факт, що повна загальна середня освіта відповідно до ч. 2 ст. 53 Конституції України є обов'язковою.

Водночас слід наголосити, що впровадження низки інституцій, які виконують контролюючі функції щодо реалізації прав дитини, може свідчити про необхідність удосконалення механізмів захисту прав дитини через їх незадовільний стан. У цьому контексті не можна не зазначити, що за даними ЮНІСЕФ, три четверті дітей у світі віком від 2 до 4 років систематично страждають через жорстоку дисципліну з боку батьків чи опікунів, при цьому 42 % батьків вважають, що емоційне насилля над дітьми з виховною метою є допустимим. Від 1 до 3 млн дітей в Україні стають свідками або жертвами домашнього насильства, зокрема психологічного. А за даними Національної поліції, в Україні за 2018 рік кількість звернень про домашнє насильство перевищила 115 тис., із них 1 418 повідомлень надійшло від дітей [11].

Учасники парламентських слухань на тему: «Права дитини в Україні: забезпечення, дотримання, захист» зазначили, що «в Україні посилюються негативні тенденції у сфері забезпечення та захисту прав дітей» [12].

Наведені дані вказують на необхідність удосконалення механізму захисту дітей від порушень їх прав. У державі має бути чітка дорожня карта подальших реформувальних у сфері забезпечення дитинства, захисту їх прав, у тому числі і від батьків або інших законних представників. Такі соціальні зміни мають впроваджуватися системно, з розумінням їх важливості для створення здорового покоління (зокрема і в психологічному аспекті, зважаючи на те, що насилля щодо дітей завдає не тільки фізичних страждань, а й непоправної психологічної шкоди, є чинником виникнення низки психологічних комплексів тощо. За даними польського дослідження, 23,3 % з 257 злочинців, які вчинили насилля щодо дітей, зазнали фізичного насилля у дитинстві [13, с. 110]). «Однією з перешкод на шляху побудови здорового демократичного суспільства є різноманітні порушення прав підростаючого покоління. У наш час, коли в Україні закладаються правові основи глибоких соціально-економічних перетворень, проблема неповнолітніх набуває особливого змісту. ... Коли суспільство не бачить підвищеної потреби у захисті дітей і не забезпечує його, майбутнє стає небезпечним» [14, с. 15]. З цією тезою важко не погодитись. На нашу думку, це положення має бути основою для державної політики щодо дітей.

По-третє, держава зобов'язана забезпечити реалізацію прав дитини. Цей обов'язок зумовлює для держави необхідність вживання активних дій для сприяння дітям у реалізації їхніх прав. Є права, які не можуть бути реалізованими без активної участі держави. Наприклад, право на освіту або право на медичну допомогу залишаються ілюзорними, якщо держава не створить систему державних закладів, у яких будуть надаватися освітні чи медичні послуги, або не буде сприяти створенню таких комунальних чи приватних закладів.

Один з напрямів діяльності в цій сфері, на нашу думку, має полягати у тому, щоб сприяти втіленню саме інтересів дитини (а не її батьків), оскільки, як вказує аналіз національної судової практики, зазвичай як інтерес дитини сприймається позиція її законних представників, а не самої дитини. Необхідно враховувати, що дитина є також людиною, як і повнолітня особа, з власними уподобаннями та інтересами, які не завжди збігаються з уподобаннями та інтересами її батьків.

Зазначимо, що під час парламентських слухань на тему «Права дитини в Україні: забезпечення, дотримання, захист», що відбулися 22 лютого 2017 року наголошувалось на тому, що «Очевидним і закономірним наслідком цих процесів є погіршення соціального становища дітей. Проте ані Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», ані Програма діяльності Кабінету Міністрів України не містять завдань з питань дотримання та захисту прав дитини. Заходи щодо соціального, медичного, правового захисту дітей у діях центральних та місцевих органів виконавчої влади набули ознак другорядності, чим зумовлено накопичення негативних тенденцій у сфері захисту прав дитини» [12].

Висновки. Отже, тривалий час у межах вітчизняної юридичної науки права дитини, як і права людини, розглядалися суто як явища, існування яких пов'язане з волевиявленням органу публічної влади. Такий підхід склався ще за часів Радянського Союзу й не відповідає європейським правовим традиціям, у межах яких людські права загалом і права дитини зокрема сприймаються як природні, невід'ємні від людини, отже, ніким їй не надаються, а належать від народження, вже через те, що це людина. З наведеної тези випливає положення, що діти мають ті самі права, як і повнолітні особи. Хоча, зрозуміло, що з огляду на низку чинників, реалізація прав дитини має свої особливості.

Адресатом прав дитини (як і прав людини) є в першу чергу держава. Саме на державу покладаються обов'язки поважати, захищати та забезпечувати права дитини. До того ж наявний на сьогодні в Україні механізм захисту та забезпечення прав дитини потребує суттєвого удосконалення, яке має здійснюватися через системне реформування як самої сфери реалізації прав дитини, так і державної політики щодо реалізації прав дитини.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Крестовська Н. М. Сучасне розуміння прав дитини. *Форум права*. 2011. № 3. С. 409–413.
3. Ортинська Н. В. Правовий статус неповнолітніх: теоретико-правове дослідження : дис.

... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2017. 524 с.

4. Симоненко Т. Поняття й ознаки права дитини на захист від усіх форм насильства в Україні: теоретико-правовий аналіз. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. С. 188–193.

5. Введение в права человека / под ред. Кнут В. Бергем, Гуннар М. Карлсен, Б. Слюдал. Осло : Норвежский Хельсинский Комитет по правам человека, 2003. 121 с.

6. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року. *Зібрання чинних міжнародних договорів України*. 1990. № 1. Ст. 205.

7. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст. 142.

8. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua> (дата звернення: 14.02.2020).

9. Питання Уповноваженого Президента України з прав дитини : Указ Президента України від 11.08.2011 р. № 811. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/811/2011> (дата звернення: 14.02.2020).

10. Деякі питання освітнього омбудсмена : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.06.2018 р. № 491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2018-%D0%BF> (дата звернення: 14.02.2020).

11. За домашнє насильство – за ґрати: Як в Україні та світі борються зі знуцанням у родині. URL.: https://zik.ua/news/2019/11/22/za_domashnie_nasylstvo__za_hraty_yak_v_ukraini_ta_sviti_boriatsia_zi_znushchanniam_u_rodyni_946146 (дата звернення: 14.02.2020).

12. Рекомендації парламентських слухань на тему: «Права дитини в Україні: забезпечення, дотримання, захист». URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-19> (дата звернення: 14.02.2020).

13. Heitzman Janusz, Lew-Starowicz Michał, Pacholski Marek, Lew-Starowicz Zbigniew. Wykorzystywanie seksualne dzieci w Polsce – analiza badań 257 sprawców, którzy popełnili przestępstwa seksualne wobec małoletnich. *Psychiatria Polska* 2014; VOL. 48, NR. 1. 105–120.

14. Онiщенко Н. М., Львова О. Л., Сунегін С. О. Права і свободи дитини: вступ до проблеми. *Часопис Київського університету права*. Київ, 2013. № 2. С. 13–17.

Надійшла до редакції 18.02.2020

References

1. Konstytucja Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Constitution of Ukraine of June 28, 1996. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]. 1996. № 30. [in Ukr.]

2. Krestovs'ka N. M. Suchasne rozuminnia prav dytyny. Forum prava. [Modern Understanding of the Rights of the Child. Law Forum]. 2011. № 3. С. 409-413. [in Ukr.]

3. Ortyns'ka N.V. Pravovyi status nepovnlitnikh: teoretyko-pravove doslidzhennia [Juvenile Legal Status: Theoretical and Legal Study]: dys. ... d-ra yurydychn. nauk: 12.00.01. Lviv, 2017. 524 с. [in Ukr.]

4. Symonenko T. Poniattia i oznaky prava dytyny na zakhyst vid usikh form nasylstva v Ukraini: teoretyko-pravovyi analiz. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. [Concepts and Features of the Right of the Child to Protection Against All Forms of Violence in Ukraine: theoretical and legal analysis. Entrepreneurship, Economy and Law]. 2019. № 2. С. 188-193. [in Ukr.]

5. Vvedenye v prava cheloveka [Introduction to Human Rights] / Pod red. Knut V. Berhem, Hunnar M. Karlsen, B. Sliudal. Oslo: Norvezhskiy Khelsynskiy Komytet po pravam cheloveka, 2003. 121 с. [in Russ.]

6. Konvetsiia pro prava dytyny vid 20 lystopada 1989 roku. Zibrannia chynnykh mizhnarodnykh dohovoriv Ukrainy. [Convention on the Rights of the Child of 20 November 1989. Collection of current international treaties of Ukraine]. 1990. № 1. Ст. 205. [in Ukr.]

7. Pro okhoronu dytynstva. Zakon Ukrainy vid 26 kvitnia 2001 roku. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. [On protection of the Childhood. Law of Ukraine of April 26, 2001. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]. 2001. № 30. Ст.142. [in Ukr.]

8. Ofitsiyni sait Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny [Official site of the Ombudsman of Ukraine]. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua>. [in Ukr.]

9. Pytannia Upovnovazhenoho Prezydenta Ukrainy z prav dytyny [Questions of the Ombudsman of Ukraine]. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 11 serpnia 2011 roku № 811. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/811/2011>. [in Ukr.]

10. Deiaki pytannia osvithnioho ombudsmena [Some Educational Questions of the Ombudsman]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 6 chervnia 2018 r. № 491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2018-%D0%BF>. [in Ukr.]

11. Za domashnie nasylstvo – za ґраты: Як в Україні та світі борються зі знуцанням у родині [Domestic Violence - Behind Bars: Ways of Combating Domestic Abuse in Ukraine and Over the world]. URL.: https://zik.ua/news/2019/11/22/za_domashnie_nasylstvo__za_hraty_yak_v_ukraini_ta_sviti_boriatsia_zi_znushchanniam_u_rodyni_. [in Ukr.]

12. Rekomendatsii parlamentskykh slukhan na temu: «Prava dytyny v Ukraini: zabezpechennia, dotrymanna, zakhyst». [Parliamentary Hearing Recommendations on the Rights of the Child in Ukraine: Security, Compliance, Protection]. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-19>. [in Ukr.]

13. Heitzman J., Lew-Starowicz M., Pacholski M., Lew-Starowicz Z. Wykorzystywanie seksualne dzieci w Polsce – analiza badań 257 sprawców, którzy popełnili przestępstwa seksualne wobec małoletnich. *Psychiatria Polska* 2014; VOL. 48, NR. 1. 105-120. [in Pol.]

14. Onishchenko N. M., Lvova O. L., Suniehin S. O. Prava i svobody dytyny: vstup do problemy. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. [Rights and Freedoms of the Child: Introduction to the Problem. *Journal of the Kyiv University of Law*]. 2013. № 2. С. 13-17. [in Ukr.]

SUMMARY

Zavorodnya Yu. S. State obligations in child's rights ensuring. The article focuses on the need to know the rights of the child through the obligations of the state, since the state is the recipient of the rights of the child (as well as human rights). Emphasis is placed on the lack of comprehensive research of the rights of the child within the domestic legal doctrine through the paradigm of Western legal culture; the existing papers were done mainly through the understanding of the rights of the child, which had developed in times of the soviet jurisprudence. Three aspects of the state's obligations in the field of rights of the child are analyzed.

First, the state is bound to respect the rights of the child. This obligation causes the state to abstain from violating the rights of the child. It is noted that respect for the rights of the child is linked to their recognition. After all, without recognition by the state of its duty to respect the rights of the child, the activities of public authorities will not be aimed at securing and protecting the rights of the child and the legislation of that state will not contain any prescriptions for the rights of the child. Rights exist only there where the state fulfills its obligations as to their implementation. The recognition of the rights of the child may be indicated by signing by the state of relevant international treaties, the adoption of legislation. Also important in this context is a comprehensive educational work aimed at forming an ideology according to which the rights of the child should be properly perceived by all members of the society.

Secondly, the state has a duty to protect the rights of the child. This obligation makes it necessary for the state to protect the rights of the child against abuse by third parties, as well as to bring to justice those who violate the rights of the child. Attention is drawn to the fact that the establishment of a number of institutions that perform supervisory functions for the realization of the rights of the child may indicate the need to improve the mechanisms of protection of the rights of the child due to their unsatisfactory condition. The data provided indicated the need to improve the mechanism of protection of children from violations of their rights. The state should have a clear roadmap for further reforms in the area of childhood protection, protection of their rights, including protection from parents or other legal representatives. Such social change should be implemented systematically, with an understanding of their importance for creating a healthy generation. Thirdly, the state is obliged to enforce the implementation of the rights of the child.

It is concluded that the current mechanism for the protection and protection of the rights of the child in Ukraine needs significant improvement, which must be done through systematic reformation of both the sphere of realization of the rights of the child and the state policy on the realization of the rights of the child.

Keywords: *the obligation to provide the rights of the child, the duty to protect the rights of the child, the duty to respect the rights of the child, human rights, the rights of the child.*